

*E-administracja. Skuteczna, odpowiedzialna i otwarta administracja publiczna w Unii Europejskiej /eGovernment. Effective, Accountable and Open Public Administration in the European Union
Kraków, 12-13 maja 2021 roku*

E-cło z perspektywy Krajowej Administracji Skarbowej

dr Monika Skowrońska
Instytut Prawa i Ekonomii
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Krajowa Administracja Skarbowa

od 1 marca 2017 roku (ustawa z dnia 16 listopada 2016r. o Krajowej Administracji Skarbowej)

wyspecjalizowana administracja rządowa wykonująca zadania z zakresu realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych, ochrony interesów Skarbu Państwa oraz ochrony obszaru celnego Unii Europejskiej, a także zapewniająca obsługę i wsparcie podatnika i płatnika w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych oraz obsługę i wsparcie przedsiębiorcy w prawidłowym wykonywaniu obowiązków celnych (art. 1 ust. 2 ustawy o KAS)

w jej ramach funkcjonuje Służba Celno-Skarbowa, będąca jednolitą i umundurowaną formacją, którą tworzą funkcjonariusze (art. 1 ust. 3 ustawy o KAS)

Zadania KAS związane z międzynarodowym obrotem towarowym (art. 2 ust. 1 ustawy o KAS)

- realizacja dochodów z należności celnych oraz innych opłat związanych z przywozem i wywozem towarów
- realizacja polityki celnej wynikającej z członkostwa w unii celnej Unii Europejskiej
- obejmowanie towarów procedurami celnymi i regulowanie sytuacji towarów związanych z przywozem i wywozem towarów
- zapewnienie (...) obsługi i wsparcia przedsiębiorcy w prawidłowym wykonywaniu obowiązków celnych
- wykonywanie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych oraz wykonywanie zabezpieczenia należności pieniężnych
- prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przepisów prawa (...) celnego
- wykonywanie audytu, czynności audytowych i urzędowego sprawdzenia
- wykonywanie zadań wynikających z przepisów prawa Unii Europejskiej regulujących statystykę dotyczącą (...) obrotu towarowego państw członkowskich Unii Europejskiej z pozostałymi państwami (EXTRASTAT) (...)
- wykonywanie zadań wynikających z zakazów i ograniczeń w obrocie towarowym z zagranicą ustanowionych w szczególności ze względu na ochronę życia i zdrowia ludzi i zwierząt, roślin, środowiska, zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, ochronę konsumentów, bezpieczeństwa międzynarodowego, dziedzictwa narodowego, praw własności intelektualnej i środków polityki handlowej
- współpraca z właściwymi organami innych państw oraz organizacjami międzynarodowymi i instytucjami międzynarodowymi

Krajowa Administracja Skarbowa

Obejmuje różne organy,

w tym organy celne w rozumieniu ustawy z dnia 23 marca 2004r. Prawo celne:

- naczelnicy urzędów celno-skarbowych
- dyrektorzy izb administracji skarbowej
- Szef Krajowej Administracji Skarbowej
- minister właściwy do spraw finansów publicznych

Prawo celne - specyfika

1) To najbardziej z europeizowana dziedzina prawa:

- kompetencja wyłączna UE
- liczne rozporządzenia unijne
- regulacja nie tylko zagadnień materialnoprawnych, ale i procesowych (od reformy 1 maja 2016 roku

2) Postępowania celne nie kształtują zasady ogólne postępowania (takie jak zasady ogólne postępowania administracyjnego – art. 6 i nast. kpa, czy zasady ogólne postępowania podatkowego – art. 120 i nast. Ordynacji podatkowej).

Natomiast powinno być ono prowadzone z poszanowaniem praw podstawowych UE (KPP UE i zasady ogólne prawa UE).

Unijny Kodeks Celny (UKC, rozporządzenie 952/2013)

pełna informatyzacja procesów celnych (też usług celnych) „elektroniczne środowisko dla urzędów celnych i handlu”

Art. 6 UKC

Sposoby wymiany i przechowywania informacji oraz wspólne wymogi dotyczące danych

- 1. Wszelka wymiana informacji, takich jak deklaracje, zgłoszenia, wnioski lub decyzje, między organami celnymi oraz między przedsiębiorcami a organami celnymi, a także przechowywanie tych informacji zgodnie z wymogami przepisów prawa celnego, odbywa się za pomocą technik elektronicznego przetwarzania danych.*
- 2. Do celów wymiany i przechowywania informacji, o których mowa w ust. 1, opracowywane są wspólne wymogi dotyczące danych.*
- 3. Sposoby wymiany i przechowywania informacji, inne niż techniki elektronicznego przetwarzania danych, o których mowa w ust. 1, można wykorzystywać w następujących przypadkach:*
 - a) w sposób stały, w sytuacjach gdy jest to należycie uzasadnione rodzajem obrotu lub gdy stosowanie technik elektronicznego przetwarzania danych nie jest odpowiednie dla załatwiania formalności celnych;*
 - b) tymczasowo, w przypadku wystąpienia czasowej awarii systemów teleinformatycznych organów celnych lub systemów teleinformatycznych przedsiębiorców*
- 4. W drodze odstępstwa od ust. 1, Komisja może w wyjątkowych przypadkach przyjmować decyzje umożliwiające jednemu państwu członkowskiemu lub większej ich liczbie korzystanie ze sposobów wymiany i przechowywania informacji innych niż techniki elektronicznego przetwarzania danych.*

Decyzja o przyznaniu odstępstwa musi być uzasadniona specyficzną sytuacją wnoszącego o nie państwa członkowskiego; odstępstwo jest przyznawane na określony czas. Odstępstwo podlega okresowemu przeglądowi i może być przedłużane na oznaczone okresy na wniosek korzystającego z niego państwa członkowskiego. Odstępstwo jest odwoływane, gdy przestaje być uzasadnione.

Odstępstwo nie wpływa na wymianę informacji między korzystającym z niego państwem członkowskim a innymi państwami członkowskimi ani na wymianę i przechowywanie informacji w innych państwach członkowskich zgodnie z przepisami prawa celnego

Informatyzacja usług celnych

Agenda lizbońska (2000r.)

zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw prowadzących działalność w Europie
społeczeństwo informacyjne

Council Resolution of 5 December 2003 on creating a simple and paperless environment for customs and trade

skuteczne i przyjazne dla użytkownika usługi elektroniczne administracji celnej
zwiększą europejską konkurencyjność
umożliwią ograniczenie formalności celnych (a to mniejsze koszty po stronie przedsiębiorców)
poprawią skuteczność kontroli celnych (a to mniejsze koszty po stronie administracji celnej)

Decyzja 2004/387/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.04.2004 r. w sprawie interoperatywnego świadczenia ogólnoeuropejskich usług e-Government dla administracji publicznej, przedsiębiorstw i obywateli (IDABC)

Komisja i państwa członkowskie powinny zapewnić wydajne, skuteczne i interoperacyjne systemy informacji i komunikacji umożliwiające wymianę informacji między administracją publiczną a obywatelami WE

Digitalizacja usług celnych

Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie eliminowania papierowej formy dokumentów w sektorach ceł i handlu

Świadczenie ogólnoeuropejskich usług administracji elektronicznej (e-Government) (...) wymaga podjęcia środków, które

- ✓ zapewnią poprawę skuteczności organizacji kontroli celnych i zapewnią niezakłócony przepływ danych w celu usprawnienia odpraw celnych,
- ✓ zmniejszą obciążenia administracyjne,
- ✓ pomogą w walce z nadużyciami finansowymi, przestępczością zorganizowaną i terroryzmem,
- ✓ zabezpieczą interesy fiskalne,
- ✓ będą chronić własność intelektualną i dziedzictwo kulturowe, zwiększą bezpieczeństwo towarów i handlu międzynarodowego,
- ✓ a także poprawią ochronę zdrowia i środowiska.

Ze względu na te cele decydujące znaczenie ma zapewnienie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) na potrzeby organów celnych.

Systemy celne dostępne elektronicznie:

- bezpieczne, zintegrowane, interoperacyjne, zawierające elementy wspólnotowe i krajowe
- muszą umożliwiać wymianę danych:
 - ✓ między organami celnymi państw członkowskich oraz między nimi a Komisją
 - ✓ między organami celnymi państw członkowskich a podmiotami gospodarczymi

Digitalizacja usług celnych

Program e-cło

Istota

wdrożenie usług elektronicznego cła i stworzenie warunków do wymiany danych z podmiotami gospodarczymi oraz z organami celnymi innych państw członkowskich i Komisją (wcześniej – 1997r. NCTS/New Computerised Transit System)

Główne cele:

- ✓ wzmocnienie bezpieczeństwa na granicach zewnętrznych UE
- ✓ ułatwienie obrotu międzynarodowego

Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych (PEUSC)

- ✓ program funkcjonuje od 2016r., 1 lutego 2021r. - uruchomienie nowego Portalu PUESC
- ✓ portal usługowy, który umożliwia wymianę informacji drogą elektroniczną między organami celnymi i innymi organami KAS a klientami KAS, którzy (m.in.):
 - są zobowiązani do wykonywania obowiązków celnych oraz podatkowych
 - uczestniczą w krajowej i międzynarodowej wymianie towarowej
 - przemieszczają wyroby akcyzowe
 - rejestrują, uzupełniają i aktualizują zgłoszenia przewozu towarów
- ✓ wymiana informacji przez PUESC odbywa się m.in. w takich obszarach jak:
 - import, eksport i tranzyt towarów
 - obrót wyrobami akcyzowymi
 - przewóz towarów objętych systemem monitorowania
- ✓ Platforma umożliwia przekazanie organowi KAS informacji i dokumentów (deklaracji i zgłoszeń) - w formie elektronicznej
- ✓ PUESC zapewnia dostęp do e-usług Unii Europejskiej – tzw. Celnych baz danych

Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych (PEUSC)

- ✓ korzystanie z e-usług wymaga rejestracji, a nawet potwierdzenia tożsamości

- ✓ dostęp do e-pulpitu

- ✓ kwestia elektronicznego podpisywania dokumentów składanych przez PUESC
 - kwalifikowany podpis elektroniczny
 - podpis zaufany składany za pomocą profilu zaufanego
 - zaawansowany podpis elektroniczny weryfikowany za pomocą certyfikatu celnego

Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych (PEUSC)

aktualne (ulepszone bądź nowe) e-usługi KAS w zakresie spraw celnych (nie wszystkie mają już pełną, zakładaną funkcjonalność):

- ✓ **e-Eksport**
elektroniczna obsługa operacji wywozowych
- ✓ **e-Tranzyt**
umożliwia przedsiębiorcom składanie zgłoszeń do procedury tranzytu oraz monitorowanie operacji tranzytowych
- ✓ **e-Import** – obejmuje usługi systemu AIS/Import (w miejsce systemu Celina)
elektroniczna obsługa operacji przywozowych
- ✓ **e-ICS** - obejmuje nią procesy świadczone przezsystem AIS/ICS
elektroniczne przesyłanie przywozowych deklaracji skróconych dla towarów przywożonych na obszar celny UE z krajów trzecich
- ✓ **e-WIT**
kompleksowa, elektroniczna obsługa procesu składania wniosku o wydanie wiążącej informacji taryfowej (WIT) oraz udzielenie w oparciu o złożony wniosek decyzji WIT
- ✓ **e-AEO**
umożliwia przedsiębiorcy elektroniczne złożenie wniosku o pozwolenie AEO (upoważniony przedsiębiorca), a także elektroniczną komunikację z organem celno-skarbowym w całym procesie wydawania pozwolenia AEO i zarządzania nim (cofnięcie, zmiana, zawieszenie pozwolenia oraz jego ponowna ocena)
- ✓ **CDS (Customs Decisions System)**
elektronizacja procesu składania wniosków o wydanie pozwoleń celnych i zarządzania wnioskami i pozwoleniami

Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych (PEUSC)

planowane e-usługi KAS w zakresie spraw celnych (przykłady):

✓ **Awizacja**

możliwość powiadomienia organu celnego o zamiarze dostarczenia towaru do oddziału celnego granicznego lub też pojawienia się osoby/pojazdu na drogowym przejściu granicznym (skutek – wcześniejsze wykonanie niektórych formalności celnych oraz skrócenie czasu kontroli inspekcji granicznych), przy czym w przypadku drogowych przejść granicznych klient wybiera dzień i godzinę przekroczenia granicy.

✓ **e-Booking TRUCK**

umożliwia klientom KAS wykonującym międzynarodowy transport drogowy dokonywanie rezerwacji terminu granicznej obsługi wywozowej (podobny skutek jak w przypadku awizacji)

✓ **e-PS**

usługa w ramach Systemu RPS (Rozliczanie Procedur Specjalnych), ma umożliwić składanie rozliczenia zamknięcia dla procedury uszlachetniania czynnego i procedury końcowego przeznaczenia.

Dokumenty Komisji

- ✓ decyzja wykonawcza Komisji 2019/2151 ustanawiająca program prac dotyczący rozwoju i wdrażania systemów teleinformatycznych przewidziany w unijnym kodeksie celnym
- ✓ Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan for Customs - 2019 Revision MASP-C Rev. 2019, dokument Komisji przyjęty w grudniu 2019r. ([MASP-C Main Body \(europa.eu\)](#))
- ✓ 14.12.2020r. Komisja przedstawiła raport dotyczący stanu realizacji systemów elektronicznych wymaganych przez UKC
(streszczone i link: [UCC Work Programme Progress Report 2020 | Taxation and Customs Union \(europa.eu\)](#))
zakłada się pełną informatyzację do 2025 r., a dokończenie reformy odpraw celnych przywozowych do 2022 r.

UWAGI OGÓLNE:

Elektroniczny system wymiany danych i zarządzania nimi powinien:

- ✓ być dostosowany do obowiązujących przepisów prawa i uwzględniać, że mogą się one zmienić (by nie zdarzało się, że system narzuca rozwiązania, które nie są zgodne z przepisami prawa, a nie umożliwia wpisania tych prawidłowych; czy że przewiduje zamknięty katalog czynności, gdy w przyszłości prawodawca może ten katalog rozszerzyć)
- ✓ być przyjazny (intuicyjny) dla użytkownika (w tym by nie były konieczne rozbudowane, zawierające specjalistyczną terminologię instrukcje)
- ✓ być interooperacyjny (posiadać zdolność współpracy z innymi (aktualnymi lub przyszłymi) właściwymi krajowymi i międzynarodowymi systemami)
- ✓ zapewniać właściwe zabezpieczenie informacji takich jak tajemnica podatkowa, tajemnica celna, inne informacje niejawne, tajemnice handlowe, dane osobowe

Należy zapewnić precyzyjne procedury na wypadek awarii systemu lub utrudnień w korzystaniu z niego (np. związanych z jego przebudową).